

د افغانستان جمهوریت

د عدلیې وزارت

قانون اساسی جمهوري افغانستان

رسمي جريده

شماره فوق العاده مورخ ۱۲ حوت ۱۳۶۶

نمبر مسلسل - ۶۶۰

فرمان رئیس جمهور جمهوری افغانستان

شهر کابل

شماره (۱)

مورخ ۱۳۶۶/۹/۹

در باره توشیح و اعلام قانون اساسی جمهوری افغانستان

لویه جرگه تاریخ ۸ و ۹ ماه قوس که در شهر کابل دایر گردید قانون اساسی جمهوری افغانستان را بداخل سیزده فصل و یکصدو چهل و نه ماده بمثابه مهمترین وثیقه ملی به تصویب رسانید.

مطابق به صلاحیتیکه قانون اساسی برایم تفویض نموده قانون اساسی ج.ا را که از تاریخ تصویب نافذ گردیده بخاطر تامین صلح و آرامش، تحقق کامل مشی مصالحه ملی، سعادت مردم و ترقی افغانستان عزیز توشیح و اعلام میدارم.

دوکتور نجیب الله

رئیس جمهور افغانستان

فهرست

مقدمه

فصل اول - اساسات نظام سیاسی

فصل دوم - اساسات نظام اجتماعی - اقتصادی

فصل سوم - تابعیت، حقوق، آزادیها و مکلفیتهای اساسی اتباع

فصل چهارم - لویه جرگه

فصل پنجم - رئیس جمهور

فصل ششم - شورای ملی

فصل هفتم - شورای وزیران

فصل هشتم - قضاء

فصل نهم - خارنوالی

فصل دهم - شورای قانون اساسی

فصل یازدهم - شوراهای محلی

فصل دوازدهم - سیاست خارجی

فصل سیزدهم - احکام متفرقه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وطن محبوب ما افغانستان دارای تاریخ پر افتخار و مشحون از مبارزات قهرمانانه مردم دلیر ما بخاطر آزادی، استقلال، حاکمیت ملی، دموکراسی و ترقی اجتماعی میباشد.

تحولاتیکه طی سالهای اخیر در کشور ما بوقوع پیوسته شرایط مساعد را جهت نیل به اهداف عالی ترقی وطن و خوشبختی مردم فراهم ساخت.

در مرحله کنونی حزب دموکراتیک خلق افغانستان بمثابه طراح و سازمانده مشی مصالحه ملی یکجا با سایر نیروهای سیاسی، ملی و دموکراتیک این مشی انساندوستانه را فعالانه به پیش می برد بنابراین به منظور:

تحکیم استقلال، حاکمیت ملی و دفاع از تمامیت ارضی کشور.

دستیابی بمصالحه تحکیم وحدت ملی با نظر داشت واقعیت های عینی عنعنات و رسوم پسندیده مردم.

تامین عدالت اجتماعی و مساوات.

رشد اقتصاد ملی و ارتقای سطح زندگی مردم.

ارتقای نقش و اعتبار وطن محبوب ما افغانستان در عرصه بین المللی.

ما نماینده گان مردم افغانستان در لویه جرگه با درک تحولات تاریخی که در میهن ما و در جهان معاصر رونما گردیده و با پیروی از اساسات دین مبین اسلام، حفظ و غنای موارث نهضت مشروطیت کشور، احترام به منشور سازمان ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق بشر، این قانون اساسی را بمثابه مهم ترین وثیقه ملی بتاريخ ۱۳۶۶/۹/۹ در سیزده فصل و (۱۴۹) ماده تصویب نمودیم.

فصل اول

اساسات نظام سیاسی

ماده اول:

جمهوری افغانستان دولت مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه بوده بر تمام قلمرو خود دارای حاکمیت می باشد.

حاکمیت ملی در جمهوری افغانستان به مردم تعلق دارد.

مردم حاکمیت ملی را توسط لویه جرگه، شورای ملی و شوراهای محلی تعمیم میکنند.

ماده دوم:

دین افغانستان دین مقدس اسلام است.

در جمهوری افغانستان هیچ قانون نمی تواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام و دیگر ارزشهای مندرج این قانون اساسی باشد.

ماده سوم:

جمهوری افغانستان کشور غیر منسلک بوده در پیمانهای نظامی شامل نمی شود و تاسیس پایگاه های نظامی خارجی را در قلمرو خود اجازه نمی دهد.

ماده چهارم:

دفاع از استقلال، حاکمیت ملی و تأمیت ارضی از جمله وظایف اساسی دولت است.

دولت امنیت و قابلیت دفاعی کشور را تأمین و قوای مسلح را تجهیز می نماید.

ماده پنجم:

تشکیل احزاب سیاسی در جمهوری افغانستان مجاز است مشروط بر اینکه مرامنامه، اساسنامه و فعالیت آن مغایر احکام قانون اساسی و قوانین کشور نباشد.

حزبی که مطابق احکام قانون تشکیل میشود بدون موجب قانونی منحل شده نمی تواند.

ماده ششم:

جبهه ملی جمهوری افغانستان بمتأبه وسیع ترین سازمان اجتماعی سیاسی احزاب سیاسی سازمانهای اجتماعی و اعضای منفرد شامل صفوف خود را به خاطر تأمین شرکت فعال آنها بر اساس برنامه مشترک در عرصه های اجتماعی، سیاسی و دولتی متحد می سازد.

ماده هفتم:

تشکیل اتحادیه های صنفی و سازمان های اجتماعی در جمهوری افغانستان طبق قانون مجاز است.

دولت در جهت ارتقای نقش اتحادیه های صنفی، کوپراتیفهای دهقانی، سازمان های جوانان، زنان و سایر سازمان های اجتماعی در تمام عرصه های زندگی اجتماعی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشور مساعدت نموده همکاری و مناسبات متقابل ارگانهای دولتی را با آنها تأمین می کند.

ماده هشتم:

از جمله زبانهای ملی کشور پشتو و دری زبانهای رسمی میباشد.

ماده نهم:

نشان دولتی جمهوری افغانستان دارای تصویر آفتاب در حال طلوع، محراب و منبر در متن سبز محاط با خوشه گندم، گراری و فیتیه دارای سه رنگ سیاه، سرخ و سبز می باشد.

ماده دهم:

بیرق دولتی جمهوری افغانستان دارای سه رنگ میباشد که به شکل قطعات سیاه، سرخ و سبز از بالا به پایین به صورت افقی به اندازه مساوی واقع شده است.

در ربع قسمت بالایی هر دو روی بیرق، به طرف چوبه آن، نشان دولتی جمهوری افغانستان قرار دارد.

طول بیرق نسبت به عرض آن دو چند میباشد.

ماده یازدهم:

پایتخت جمهوری افغانستان شهر کابل است.

ماده دوازدهم:

سرود ملی جمهوری افغانستان توسط ولسی جرگه تصویب می گردد.

فصل دوم

اساسات نظام اجتماعی - اقتصادی

ماده سیزدهم:

جمهوری افغانستان کشور کثیر الملّیت است.

دولت سیاست رشد همه جانبه تقاهم، دوستی و همکاری همه ملیتها، اقوام و قبایل کشور را به منظور تامین برابری سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، رشد و انکشاف سریعتر مناطق عقب مانده از لحاظ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تعقیب می کند.

دولت زمینه ایجاد واحد های اداری را بر مبنای خصوصیات ملی به تدریج مهیا می سازد.

ماده چهارم:

دولت به منظور رشد فرهنگ، زبان و ادبیات مردم تدابیر لازم اتخاذ کرده میراث شایسته فرهنگ، رسوم، زبان، ادبیات و فلکلور تمام ملیت ها، اقوام و قبایل را حفظ نموده، انکشاف می دهد.

ماده پانزدهم:

در جمهوری افغانستان خانواده رکن اساسی جامعه را تشکیل میدهد.

دولت به منظور تامین صحت طفل و مادر و تربیه اطفال تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده شانزدهم:

دولت از نسل جوان مواظبت دایمی نموده، شرایط لازم تعلیم و تربیه، تامین کار، تفریح، استراحت، پرورش معنوی و جسمی آنها را فراهم آورده در جهت رشد استعداد نو جوانان و جوانان مساعدت می کند.

ماده هفدهم:

دولت به منظور اعمار منازل مسکونی دولتی و کوپراتیفی امور ساختمانی را توسعه داده، در امر ساختمان منازل شخصی مساعدت می کند.

ماده هجدهم:

دولت سیاست اقتصادی را که هدف آن بسیج و به کار بردن تمام منابع کشور به خاطر رفع عقب مانده گی، ارتقای سطح زندگی مردم، تکامل ساختار اجتماعی - اقتصادی جامعه میباشد، عملی می نماید و به این منظور پلان های انکشاف اقتصادی و اجتماعی را تنظیم و تطبیق می کند.

ماده نوزدهم:

ملکیت در جمهوری افغانستان به اشکال دولتی، مختلط، کوپراتیفی، اوقاف، خصوصی، شخصی و ملکیت سازمان های سیاسی و اجتماعی وجود دارد.

دولت از تمام انواع ملکیت قانونی حمایت می کند.

ماده بیستم:

منابع زیر زمینی، جنگل ها، چراگاه ها و سایر ثروت های طبیعی منابع اساسی انرژی، آبادات تاریخی، بانکها، موسسات بیمه، وسایل مخابرات، تاسیسات رادیو و تلویزیون، بندهای بزرگ، بنادر، وسایل عمده تولید در صنایع نقلیه، خطوط مواصلاتی و ترانسپورت هوایی از جمله ملکیت دولت می باشد.

دولت سكتور دولتي اقتصاد را انكشاف و استحکام می بخشد.

ماده بیست و یکم:

دولت در امر تقویه و گسترش کوپراتیف ها مساعد کرده، اشتراك داوطلبانه مردم را در آن تشویق می کند.

ماده بیست و دوم:

دولت فعالیت های انفرادی پیشه وران و شرکت داوطلبانه آنها را در اتحادیه های صنفی و کوپراتیف ها تشویق و حمایه نموده در امر ارتقای سطح مهارت حرفوی پیشه وران، تامین وسایل کار، مواد خام و فروش محصولات شان کمک های همه جانبه مبذول می دارد.

ماده بیست و سوم:

دولت حق مالکیت دهقانان و زمینداران را بر زمین مطابق قانون تضمین می نماید.

دولت جهت اجرای تحولات دموکراتیک در زراعت با رعایت منافع دهقانان و زمینداران تدابیر لازم اتخاذ می کند.

دولت ایجاد فارم های بزرگ زراعتی و میکانیزه دولتی، مختلط و خصوصی را تشویق و در امر آبادی زمین های بکر و بایر مساعد می نماید.

ماده بیست و چارم:

دولت برای کوچیان و مالداران امکان استفاده از چراگاه ها را طبق قانون تضمین نموده جهت ایجاد شرایط مساعد برای رشد مالداري، فروش محصولات، بهبود شرایط اقتصادی اجتماعی و معیشتی آنها مساعدت می کند.

ماده بیست و پنجم:

دولت مصوونیت سرمایه گذاری خصوصی را به منظور انكشاف اقتصاد ملی تضمین نموده اشتراك سرمایه داران ملی را در انكشاف صنایع تجارت، ساختمان، ترانسپورت، زراعت و عرصه های خدمات طبق قانون تشویق و حمایه می کند.

دولت مناسبات سودمند و همه جانبه را با متشبثان خصوصی توسعه داده و از سكتور خصوصی در مقابل رقابت با سرمایه خارجی حمایه می کند و حین تنظیم سیاست مالی، کربدتی، گمرکی و قیم منافع سكتور خصوصی را طبق قانون در نظر میگیرد.

ماده بیست و ششم:

در جمهوری افغانستان تجارت داخلی و خارجی با رعایت منافع مردم توسط دولت تنظیم میشود.

دولت به این منظور فعالیت سرمایه داران ملی را در امر توسعه صادرات و واردات اموال، انکشاف تجارت عمده و پرچون تشویق کرده، تعیین و کنترل قیم را به عهده می گیرد.

دولت افزایش تولیدات و ارتقای کیفیت اموال صادراتی را تشویق و در برابر رقابت سرمایه و انحصارات خارجی از آن حمایت می کند.

ماده بیست و هفتم:

دولت به منظور رشد اقتصاد ملی سرمایه گذاری خارجی را در جمهوری افغانستان اجازه داده و طبق قانون تنظیم می نماید.

ماده بیست و هشتم:

در جمهوری افغانستان اشخاص خارجی حق ملکیت عقاری را ندارند فروش عقار به نمایندگی های سیاسی و دول خارجی بر اساس رویه بالمثل و به موسسات بین المللی که جمهوری افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقه حکومت مجاز می باشد.

ماده بیست و نهم:

حق وراثت ملکیت طبق شریعت اسلام توسط قانون تضمین میگردد.

ماده سی ام:

استملاك طبق قانون تنها به مقصد تامین منافع عامه در بدل عوض عادلانه و قبلی صورت میگیرد.

مصادره ملکیت بدون حکم قانون و فیصله محکمه جایز نیست.

ماده سی و یکم:

در جمهوری افغانستان بر اساس قانون و عدالت اجماعی معیارها، اندازه و انواع مالیه و محصول تعیین می گردد.

ماده سی و دوم:

دولت به منظور حفظ طبیعت، ثروتهای طبیعی و استفاده معقول از منابع طبیعی، بهبود محیط زیست، جلوگیری از آلودگی آب و هوا حفظ و ابقای عالم حیوانات و نباتات تدابیر لازم اتخاذ و عملی می کند.

فصل سوم

تابعیت، حقوق، آزادی ها و مکلفیت های اساسی اتباع

ماده سی و سوم:

تابعیت جمهوری افغانستان برای تمام اتباع مساوی و یکسان است.
حصول و از دست دادن تابعیت و سایر مسائل مربوط آن توسط قانون تنظیم می گردد.
هر شخصیکه تابعیت جمهوری افغانستان را طبق قانون دارا باشد افغان نامیده میشود.

ماده سی و چهارم:

هیچ يك از اتباع جمهوری افغانستان در داخل و یا خارج کشور تبعید نمی شود.

ماده سی و پنجم:

هیچ يك از اتباع جمهوری افغانستان بدولت خارجی تسلیم داده نمیشود.

ماده سی و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان در خارج کشور تحت حمایه دولت قرار دارند. دولت از حقوق و منافع قانونی آنها دفاع کرده رابطه افغانهای مقیم خارج را با کشور تحکیم می بخشد و به منظور بازگشت آنها بوطن مساعدت می کند.

ماده سی و هفتم:

جمهوری افغانستان حقوق آزادی های اتباع خارجی و اشخاص بدون تابعیت مقیم افغانستان را طبق قانون تضمین می کند. آنها مکلف اند قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان را رعایت کنند.

ماده سی و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان اعم از زن و مرد بدون نظر داشت تعلقات ملیت، نژاد، لسان، قبیله، دین، مذهب، عقیده سیاسی، تحصیل، شغل، نسب، دارایی، موقف اجتماعی، محل سکونت و اقامت در برابر قانون دارای حقوق و مکلفیت های مساوی می باشند.

تعیین هر نوع امتیاز غیر قانونی و یا تبعیض نسبت به حقوق و مکلفیت های اتباع ممنوع است.

ماده سی و نهم:

زنده گی حق طبیعی انسان است هیچ کس بدون مجوز قانونی ازین حق محروم نمی گردد.

ماده چهل و یکم:

در جمهوری افغانستان آزادی اجرای مناسک دینی و مذهبی برای تمام مسلمانان تضمین می گردد.

پیروان سایر ادیان در اجرای مراسم مذهبی شان آزاد می باشند.

هیچ شخص نمی تواند به منظور تبلیغات ضد ملی و ضد مردمی، ایجاد دشمنی و ارتکاب سایر اعمال خلاف منافع جمهوری افغانستان از دین سوء استفاده کند.

ماده چهل و یکم:

آزادی حق طبیعی انسان است این حق جز آزادی دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم میگردد حدودی ندارد.

آزادی و کرامت انسانی از تعرض مصون بوده دولت آنرا احترام و حمایت می کند.

برائت ذمه حالت اصلی است متهم تا زمانی که به حکم قطعی محکمه محکوم نشده بی گناه شناخته می شود.

هیچ عملی را نمیتوان جرم شمرد، مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمیتوان متهم به ارتکاب جرم نمود مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمیتوان گرفتار و توقیف نمود، مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمیتوان مجازات نمود، مگر به حکم محکمه، مطابق به احکام قانون و متناسب به جرمی که مرتکب شده است.

جرم امر شخصی است و با ارتکاب آن شخص دیگر مجازات نمی شود.

متهم حق دارد شخصا و یا توسط وکیل مدافع از خود دفاع کند.

ماده چهل و دوم:

در جمهوری افغانستان جزای مخالف کرامت انسانی، شکنجه و تعذیب جواز ندارد.

گرفتن اقرار، شهادت یا اظهار از متهم یا شخص دیگر بوسیله اکراه و تهدید ممنوع است.

اظهار یا شهادتیکه از متهم یا شخص دیگر به وسیله اکراه گرفته شود اعتبار ندارد.

هر گاه موظف خدمات عامه متهم یا شخص دیگر را به منظور گرفتن شهادت، اظهار و یا اقرار شکنجه نماید، یا به تعمیل شکنجه امر کند مطابق قانون مجازات می گردد.

استناد به امر مقامات مافوق مرتکب را از ارتکاب اعمال خلاف قانون برائت نمی دهد.

ماده چهل و سوم:

مدیون بودن شخص، موجب سلب آزادی وی شده نمی تواند.

طرز و وسایل تحصیل دین، توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده چهل و چهارم:

در جمهوری افغانستان مصوونیت مسکن تضمین میگردد.

هیچ شخص به شمول نماینده دولت بدون اجازه ساکن و به غیر از حالات و طرزیکه در قانون تصریح گردیده، نمیتواند به مسکن شخص داخل شود و یا آنرا تفتیش کند.

ماده چهل و پنجم:

در جمهوری افغانستان محرمیت مراسلات، صحبت های تلیفونی، مخابرات تیلگرافی و سایر انواع مخابرات تضمین می گردد.

هیچ شخص به شمول نماینده دولت نمیتواند بدون حکم قانون به تفتیش صحبت های تلیفونی، مراسلات و مخابرات اقدام ورزد.

ماده چهل و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان که از ارگانهای دولتی، سازمانهای اجتماعی و مسوولین امور حین اجرای وظیفه بصورت غیر قانونی متضرر میگردند دارای حق جبران خساره می باشند. شرایط و طرز جبران خساره توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و هفتم:

اتباع جمهوری افغانستان حق دارند در زنده گی اجتماعی، سیاسی و اداره امور دولت بصورت مستقیم و یا از طریق نمایندگان خود شرکت نمایند.

ماده چهل و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق انتخاب کردن و انتخاب شدن می باشند.

شرایط و طرز استفاده ازین حق توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و نهم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آزادی فکر و بیان می باشند.

اتباع میتوانند از این حق بصورت علنی، شفاهی و تحریری طبق قانون استفاده کنند.

سانسور مطبوعات قبل از نشر جواز ندارد.

ماده پنجاهم:

اتباع جمهوری افغانستان طبق قانون دارای حق اجتماعات، تظاهرات مسالمت آمیز و اعتصاب می باشند.

ماده پنجاه و یکم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق شکایت، انتقاد پیشنهاد انفرادی و جمعی می باشند.

ارگانهای دولتی، سازمان های اجتماعی و مسوولین امور موظف اند به شکایات، پیشنهادات و انتقادات در موعدیکه قانون تعیین کرده رسیده گی نموده اجراءات لازم به عمل آورند.

تعقیب بخاطر انتقاد ممنوع است.

ماده پنجاه و دوم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق کار و دریافت مزد مساوی در مقابل کار مساوی می باشند.

دولت از طریق وضع و تطبیق قوانین عادلانه و متریقی کار شرایط لازم را برای استفاده اتباع ازین حق مساعد می سازد.

ماده پنجاه و سوم:

تحمیل کار اجباری ممنوع است.

اجرای کار اجباری در حالات جنگ، آفات طبیعی و سایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند ازین امر مستثنی میباشد.

ماده پنجاه و چهارم:

اتباع جمهوری افغانستان با نظر داشت نیازمندی جامعه مطابق رشته تخصصی دارای حق احراز وظایف دولتی و انتخاب شغل می باشند.

ماده پنجاه و پنجم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق استراحت میباشد. دولت تعیین ساعات کار و رخصتی نوبتی با مزد و چگونگی شرایط کار را در روز های رخصتی، جشن ها و اعیاد تنظیم کرده، شرایط استراحت، گسترش شبکه های موسسات فرهنگی، هنری، رشد تربیت بدنی، ورزش و تفریحات سالم را مساعد می سازد.

ماده پنجاه و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آموزش رایگان می باشند.

دولت به منظور امحای بیسوادی، تعمیم تعلیم و تربیه متوازن، آموزش به لسان مادری، تامین تعلیمات ابتدایی اجباری، گسترش تدریجی تعلیمات عمومی، تخنیک حرفوی و مسلکی و رشد سیستم تحصیلات عالی جهت تربیه کادرهای ملی تدابیر لازم اتخاذ می کند.

در جمهوری افغانستان به اشخاص خارجی اجازه تاسیس مکاتب مطابق احکام قانون داده شده میتواند ازین مکاتب تنها اشخاص خارجی میتوانند استفاده کنند.

ماده پنجاه و هفتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق صحت و تامینات اجتماعی می باشند. دولت از طریق توسعه همه جانبه و متوازن سیستم خدمات طبی سراسر ملی، توسعه شفاخانه ها، مراکز صحتی، پرورش دوکتوران طب و کارمندان خدمات طبی، جلوگیری از امراض همگانی، توسعه خدمات صحتی رایگان، تنظیم و تشویق خدمات طبی خصوصی، بهبود تامینات مادی برای کهن سالان، معلولین جنگ و کار و بازماندگان شهدا تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده پنجاه و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آزادی فعالیت های علمی، تخنیک و هنری میباشد. دولت پیشرفت منظم علم و تربیه کادرهای علمی را تامین، حقوق مولفان و مخترعان را حفظ و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایه کرده، استفاده موثر از نتایج تحقیقات علمی را تعمیم می بخشد.

ماده پنجاه و نهم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق مسافرت و انتخاب آزاد محل سکونت و اقامت در کشور می باشند. دولت میتواند بمنظور حفظ امنیت و نظم عامه، جلوگیری از شیوع امراض، حفظ حقوق و آزادی های اشخاص، مسافرت، سکونت و یا اقامت را در بعضی مناطق کشور موقتاً ممنوع قرار دهد.

ماده شصتم:

اتباع جمهوری افغانستان حق دارند طبق قانون بخارج کشور مسافرت و بوطن عودت کنند.

ماده شصت و یکم:

هر تبعه جمهوری افغانستان مکلف است قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان را رعایت کند.

بی خبری از احکام قانون عذر پنداشته نمیشود.

ماده شصت و دوم:

اتباع جمهوری افغانستان و اشخاص خارجی مکلف اند به دولت طبق قانون مالیه و محصول بپردازند.

ماده شصت و سوم:

دفاع از وطن، استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشور مکلفیت پر افتخار اتباع جمهوری افغانستان میباشد.

شرایط خدمت در قوای مسلح مطابق به احکام قانون تنظیم میگردد.

ماده شصت و چهارم:

دولت شرایط لازم را برای استفاده از حقوق و آزادی های اساسی و انجام مکلفیت های اتباع فراهم میسازد.

هیچ کس حق ندارد از حقوق و آزادی های مندرج در قانون علیه منافع عامه و به ضرر حقوق و آزادی های سایر اتباع استفاده نماید.

فصل چهارم

لویه جرگه

ماده شصت و پنجم:

لویه جرگه مطابق به سنن ملی و تاریخی عالیترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

ماده شصت و ششم:

لویه جرگه مشتمل است از:

۱- اعضای شورای ملی.

۲- از هر ولایت و واحد معادل آن ده نفر به انتخاب مردم.

۳- والیان و شاروال کابل.

۴- صدراعظم، معاونان صدراعظم و اعضای شورای وزیران.

۵- قاضی القضاات معاونان و اعضای ستره محکمه.

۶- لوی څارنوال و معاونان او.

۷- رئیس و اعضای شورای قانون اساسی.

۸- اعضای هیئت اجرائیه جبه ملی.

۹- حداکثر (۵۰) نفر از جمله شخصیت های برجسته سیاسی، علمی، اجتماعی و روحانی که بر اساس پیشنهاد دارالانشای جبهه ملی توسط رئیس جمهور تعیین میشوند.

ماده شصت و هفتم:

لویه جرگه دارای صلاحیت های ذیل میباشد:

۱- تصویب و تعدیل قانون اساسی.

۲- انتخاب و قبول استعفای رئیس جمهور.

۳- موافقت به اعلان جنگ و متارکه.

۴- اتخاذ تصمیم در مورد مهمترین مسائلیکه به سرنوشت کشور ارتباط می گیرد.

ماده شصت و هشتم:

به استثنای حالاتیکه درین قانون اساسی طور دیگر پیشبینی شده باشد لویه جرگه توسط رئیس جمهور دعوت، افتتاح و جلسات آن تحت ریاست او یا شخص دیگری که رئیس جمهور بحیث نایب خود تعیین کند دایر می شود.

نصاب لویه جرگه با حضور دو ثلث مجموع اعضای آن تکمیل می گردد.

تصامیم لویه جرگه به اکثریت آرای مجموع اعضای آن اتخاذ می گردد.

ماده شصت و نهم:

در حالت انحلال ولسی جرگه، اعضای آن الی انتخاب ولسی جرگه جدید عضویت خود را به حیث اعضای لویه جرگه حفظ مینمایند.

ماده هفتادم:

انتخابات لویه جرگه توسط قانون و طرز العمل آن توسط خود لویه جرگه تنظیم می گردد.

فصل پنجم

رئیس جمهور

ماده هفتاد و یکم:

رئیس جمهور در راس دولت قرار داشته صلاحیت های خود را در عرصه های تقنینیه، اجرائیه و قضائیه مطابق احکام این قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان تعمیل می کند.

ماده هفتاد و دوم:

رئیس جمهور به اکثریت آرای اعضای لویه جرگه برای مدت هفت سال انتخاب میشود.

یک شخص نمیتواند بیش از دوبار به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.

رئیس جمهور نزد لویه جرگه مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

بمنظور انتخاب رئیس جمهور جدید لویه جرگه طی مدت سی روز قبل از ختم دوره صلاحیت رئیس جمهور دعوت می گردد.

ماده هفتاد و سوم:

هر تبعه مسلمان جمهوری افغانستان که سن (۴۰) سالگی را تکمیل کرده خود و همسر وی از والدین افغان متولد و از حقوق مدنی و سیاسی برخوردار باشد بحیث رئیس جمهور انتخاب شده میتواند.

ماده هفتاد و چهارم:

رئیس جمهور بعد از انتخاب در لویه جرگه حلف آتی را بجا می آورد:

((بنام خداوند بزرگ سوگند یاد می کنم که اساسات دین مقدس اسلام را حمایت، قانون اساسی را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نموده از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست کنم. حقوق و آزادیهای اساسی اتباع را حفاظت نمایم و تمام مساعی خود را بخاطر تامین عدالت اجتماعی، سعادت مردم، تحکیم صلح و ترقی کشور به کار برم)).

ماده هفتاد و پنجم:

رئیس جمهور علاوه بر سایر صلاحیت های مندرج این قانون اساسی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- قیادت اعلاى قواى مسلح.

- ۲- توشیح قوانین و مصوبات شورای ملی.
- ۳- تعیین صدراعظم موظف به تشکیل حکومت.
- ۴- منظوری رئیس و اعضای حکومت بعد از کسب رای اعتماد از جانب ولسی جرگه و قبول استعفای آنها.
- ۵- تدویر و ریاست جلسات شورای وزیران و عنداللزوم.
- ۶- منظوری، تقرر، ترفیع، و تقاعد قضات، کارمندان عالیرتبه و افسران قوای مسلح مطابق به احکام قانون.
- ۷- اتخاذ تصمیم در مورد تدویر نظر خواهی عمومی یا مراجعه به آرای عامه ((ریفراندوم)) راجع به مسایل عمده سیاسی، اجتماعی و اقتصادی.
- ۸- عفو و تخفیف مجازات.
- ۹- تعیین روسای نمایندگی های دیپلماتیک جمهوری افغانستان در دول خارجی و سازمان های بین المللی.
- ۱۰- قبول اعتماد نامه های روسای نمایندگی های دیپلماتیک دول خارجی در جمهوری افغانستان.
- ۱۱- اعلان حالت اضطرار، سفر بری عمومی و قسمی و خاتمه دادن به آن.
- ۱۲- اعلان جنگ و متارکه به موافقه لویه جرگه.
- ۱۳- اجازه نشر پول.
- ۱۴- اعطای تابعیت و پناهندگی مطابق قانون.
- ۱۵- اعطای نشانها، مدالها و القاب افتخاری مطابق قانون.
- ۱۶- تعمیم سایر صلاحیت ها مطابق قانون.

ماده هفتاد و ششم:

رئیس جمهور بجز از حالات بیماری صعب العلاج و دوام دار و یا استعفاء الی ختم دوره صلاحیت به وظایف خود دوام میدهد. در تمام حالاتیکه رئیس جمهور نتواند وظایف خود را ایفاء نماید این وظایف از طرف معاون اول رئیس جمهور اجراء می شود.

در صورت از دست دادن دایمی قابلیت کار، مرگ و یا استعفای رئیس جمهور، لویه جرگه توسط معاون اول او به منظور انتخاب رئیس جمهور جدید طی مدت يك ماه دعوت می شود.

در حالت استعفاء، رئیس جمهور استعفای خود را مستقیماً به لویه جرگه ارائه می کند.

فصل ششم

شورای ملی

ماده هفتاد و هفتم:

شورای ملی عالیترین ارگان تقنینی جمهوری افغانستان میباشد.

ماده هفتاد و هشتم:

شورای ملی متشکل از دو مجلس ولسی جرگه و سنا می باشد.

ماده هفتاد و نهم:

وکلاى ولسی جرگه از طریق حوزه های انتخاباتی بر اساس تعداد مساوی نفوس برای يك دوره تقنینیه پنج ساله انتخاب میشوند.

اعضای مجلس سنا (سناتورها) به ترتیب ذیل انتخاب و تعیین می شوند:

- ۱- از هر ولایت و واحد های معادل آن دو نفر برای مدت پنج سال.
- ۲- از جمله اعضای شورای هر ولایت و معادل آن دور نفر برای مدت سه سال به انتخاب شورای مربوط.
- ۳- يك ثلث باقیمانده از جمله افراد خبر، دانشمند، با اعتبار و شخصیت های ملی برای مدت چهار سال به تعیین رئیس جمهور.

ماده هشتادم:

تعداد، شرایط، طرز انتخاب و انتصاب اعضای شورای ملی مطابق قانون تنظیم می گردد.

ماده هشتاد و یکم:

شورای ملی علاوه بر سایر صلاحیت های مندرج این قانون اساسی دارای صلاحیت های ذیل میباشد:

- ۱- تصویب، تعدیل و لغو قوانین و فرامین تقنینی و تقدیم آن به رئیس جمهور جهت توشیح.
- ۲- تفسیر قوانین.
- ۳- تصویب و فسخ معاهدات بین المللی.
- ۴- تصویب پلان های انکشاف اقتصادی – اجتماعی و تائید گزارش حکومت در مورد اجرای آن.

۵- تصویب بودجه دولتی و بررسی گزارش در مورد اجرای آن.

۶- ایجاد واحد های اداری و تعدیل آن.

۷- تاسیس و لغو وزارتها و ارگانهای مرکزی معادل آن.

۸- اتخاذ تصمیم در مورد تعیین و عزل معاونان رئیس جمهور به اساس معرفی و مطالبه رئیس جمهور.

۹- اجازه اخذ قرضه به دولت و اعطای امتیاز دارای اهمیت اساسی در اقتصاد ملی به شمول اعطای انحصار.

۱۰- وضع نشانها، مدالها و القاب افتخاری توسط قانون.

۱۱- تأیید برقراری روابط با دول خارجی و سازمان های بین المللی.

۱۲- استماع جواب صدراعظم و اعضای حکومت در مورد اجراءات شامل صلاحیت حکومت در جلسه استجواب.

ماده هشتاد و دوم:

ولسی جرگه دارای صلاحیت های اختصاصی ذیل میباشد:

۱- اتخاذ تصمیم در مورد اعطای رای اعتماد و یا سلب اعتماد از شورای وزیران و یا یکی از اعضای آن.

۲- اتخاذ فیصله نهایی راجع به طرح پلانیهای انکشاف اقتصادی اجتماعی و بودجه دولتی در صورت اختلاف نظر بین ولسی جرگی و سنا.

ماده هشتاد و سوم:

هر مجلس شورای ملی در اولین اجلاس، کمیسیونی را از بین اعضای خود جهت بررسی وثایق انتخاب میکند. این کمیسیون نتایج بررسی را به مجلس مربوط گزارش میدهد.

مجلس بر اساس این گزارش صلاحیت وکلا را تأیید و در صورت تخلف از قانون انتخابات، وثایق اعضای شورای ملی را از اعتبار ساقط می نماید.

ماده هشتاد و چهارم:

ولسی جرگه از جمله اعضای خود برای تمام دوره تقنینیه در اولین اجلاس، هیئت اداری را به ترکیب رئیس، دو معاون و دو منشی انتخاب می کند.

سنا از جمله اعضای خود هیات اداری ره به ترکیب رئیس برای مدت پنج سال، دو معاون و دو منشی را برای مدت یکسال انتخاب می کند.

روسای مجالس شورای ملی، رهبری و تامین نظم جلسات مربوط را به عهده دارند. در غیاب روسا وظایف آنها را یکی از معاونین انجام می دهد.

ماده هشتاد و پنجم:

اجلاس عادی شورای ملی سالانه دوبار در هفته اول ماه سنبله و هفته اول ماه حوت دایر می شود.

مدت هر اجلاس عادی شورای ملی سه ماه می باشد. در صورتیکه در اجلاس شورای ملی بودجه سالانه یا پلان انکشافی مطرح باشد مدت اجلاس شورای ملی قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

هر گاه تصویب بودجه قبل از شروع سال مالی صورت نگیرد، بودجه سال گذشته تا زمان تصویب بودجه سال جدید تطبیق می شود.

اجلاس فوق العاده شورای ملی بر اساس تصمیم رئیس جمهور، مطالبه رئیس هر يك از مجالس و یا تقاضای يك خمس اعضای هر مجلس دایر شده می تواند.

ماده هشتاد و ششم:

مجالس شورای ملی به صورت جداگانه یا مشترك تشکیل جلسه میدهد.

جلسات مشترك مجالس شورای ملی، از طرف روسای آن بالنبه رهبری میشود.

افتتاح و اختتام اجلاس شورای ملی توسط رئیس جمهور صورت میگیرد.

اولین اجلاس دوره تقنینیه شورای ملی بوسیله رئیس جمهور طی مدت سی روز بعد از ختم انتخابات ولسی جرگه دعوت می شود.

ماده هشتاد و هفتم:

نصاب هر مجلس شورای ملی با حضور دو ثلث اعضای آن تکمیل میشود تصمیم هر مجلس به اکثریت آرای مجموع اعضای آن اتخاذ می گردد.

ماده هشتاد و هشتم:

جلسات جداگانه و مشترك مجالس شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه مجلس به سری بودن آن تصمیم بگیرد.

جریان مباحثات هر دو مجلس ثبت می گردد.

ماده هشتاد و نهم:

هر مجلس شورای ملی کمیسیونهای دایمی را از بین اعضای خود جهت بررسی مقدماتی و آماده ساختن مسایل داخل صلاحیت هر مجلس، مراقبت از تطبیق قوانین و تصامیم هر مجلس انتخاب می کنند.

ماده نودم:

هر مجلس شورای ملی صلاحیت دارد در صورت لزوم کمیسیون های تحقیق، تفتیش و سایر کمیسیون های موقتی را ایجاد کند.

وظایف و طرز العمل کمیسیون های تحقیق و تفتیش توسط هر يك از مجالس شورای ملی تنظیم میگردد.

ماده نود و یکم:

اعضای ولسی جرگه حق دارند در جلسه استیضاح صدراعظم و یا هر يك از اعضای حکومت را مورد استیضاح قرار دهند. پاسخ به استیضاح به صورت تحریری یا شفاهی ارائه میگردد.

ولسی جرگه میتواند بر اساس پاسخ ارائه شده موضوع سلب اعتماد از حکومت را بررسی کند.

در صورتیکه حکومت مورد سلب اعتماد قرار گیرد تا تشکیل شورای وزیران جدید به وظایف خود ادامه میدهد.

ماده نود و دوم:

اعضای شورای وزیران می توانند با رای مشورتی در جلسات شورای ملی شرکت نمایند.

ماده نود و سوم:

اعضای شورای ملی در اجلاس جداگانه و مشترك دارای حق رای و اظهار نظر می باشند.

هیچ عضو شورای ملی به خاطر رای یا اظهار نظر در داخل یا خارج اجلاس شورای ملی مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

عضو شورای ملی بدون موافقه مجلس مربوط و در بین دو اجلاس شورای ملی بدون موافقه هیئت اداری آن به استثنای حالات جرم مشهود گرفتار و توقیف شده نمیتواند و مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

هر گاه عضو شورای ملی در حالت جرم مشهود گرفتار گردد باید به هیئت اداری مجلس مربوط اطلاع داده شود.

ماده نود و چهارم:

مقامات ذیل حق پیشنهاد وضع، تعدیل و لغو قانون را به هر یکی از مجالس شورای ملی دارا میباشند:

۱- رئیس جمهور.

۲- کمیسیون های دایمی مجلسین شورای ملی.

۳- حد اقل عشر اعضای هر مجلس.

۴- شورای وزیران.

۵- ستره محکمه.

۶- لویه خاړنوالی.

۷- هیئت اجرائیه جبهه ملی.

۸- شورای علما و روحانیون.

ماده نودو پنجم:

به استثنای حالاتیکه درین قانون اساسی طور دیگر پیشبینی شده است. تصامیم يك مجلس در مورد صلاحیت های مندرج ماده (۸۱) به مجلس دیگر فرستاده میشود.

در صورتی که تصویب يك مجلس از جانب مجلس دیگر رد شود به منظور ذیل به توافق، هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس ایجاد می گردد.

تصمیم موافق هیئت مختلط بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده میشود. هر گاه هیئت مختلط موفق به رفع اختلاف نظر نشود موضوع در جلسه مشترك شورای ملی بررسی و تصمیم در آن باره به اکثریت آرای اعضای مجلس مشترك اتخاذ می گردد.

ماده نودو ششم:

تصامیم شورای ملی بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد.

در صورتیکه رئیس جمهور به تصمیم شورای ملی موافقه نداشته باشد میتواند آنرا در ظرف سی روز از تاریخ تقدیم به تذکر دلایل به شورای ملی مسترد نماید، با سپری شدن مدت سی روز و همچنان در صورتیکه شورای ملی در اجلاس آینده آن را مجدداً به دو ثلث آرای اعضاء تصویب نماید تصمیم نافذ شمرده میشود و رئیس جمهور آنرا توشیح می کند.

ماده نود و هفتم:

رئیس جمهور میتواند بعد از مشوره با روسای ولسی جرگه، سنا، رئیس شورای وزیران و قاضی القضاات انحلال ولسی جرگه را با ذکر دلایل موجه آن اعلام نماید.

انتخابات مجدد در خلال مدت سی روز بعد از انحلال ولسی جرگه صورت میگیرد.

انحلال ولسی جرگه جدید الی یکسال بعد از انتخابات مجدد صورت گرفته نمی تواند. ولسی جرگه در جریان ششماه اخیر دوره صلاحیت رئیس جمهور غیر قابل انحلال می باشد.

ماده نود و هشتم:

قوانین و مصوبات شورای ملی به لسان های پشتو و دری به نشر میرسد و میتوان آنرا به زبانهای سایر ملیت های کشور نشر نمود.

ماده نود و نهم:

طرز فعالیت هر مجلس شورای ملی و کمیسیون های دایمی آن توسط مجلس مربوط تنظیم می گردد.

فصل هفتم

شورای وزیران

ماده صدم:

شورای وزیران (حکومت) عالیترین ارگان اجرائیوی و اداری قدرت دولتی جمهوری افغانستان می باشد.

شورای وزیران مرکب است از:

- صدراعظم
- معاونان صدراعظم
- وزرا و روسای ارگانهای مرکزی معادل وزارت.

ماده یکصد و یکم:

صدراعظم موظف در اولین اجلاس دوره تقنینیه خط مشی سیاست داخلی و خارجی و ترکیب حکومت را جهت اخذ رای اعتماد به ولسی جرگه ارائه و معرفی می کند.

صدراعظم بعد از اخذ رای اعتماد و منظوری رئیس جمهور خط مشی سیاست داخلی، خارجی و اعضای حکومت را به سنا ارائه و معرفی می کند.

ماده یکصد و دوم:

شورای وزیران در برابر ولسی جرگه و رئیس جمهور مسوول و مکلف به ارائه گزارش میباشد.

ماده یکصد و سوم:

شورای وزیران دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

- ۱- طرح و تطبیق خط مشی سیاست داخلی و خارجی.
- ۲- تامین اجرای امور اقتصاد ملی، طرح پلانیهای انکشاف اقتصادی و اجتماعی، ترتیب بودجه دولتی، تطبیق پلانیها و بودجه و ارائه گزارش مبنی بر اجرای آن به شورای ملی.
- ۳- اتخاذ تدابیر بمنظور دفاع از منافع دولت، حمایت تمام اشکال ملکیت قانونی، تامین نظم و امنیت عامه و حراست از حقوق و آزادی های اتباع.
- ۴- رهبری عمومی مناسبات خارجی، برقراری روابط دیپلماتیک و عقد موافقتنامه ها با دول خارجی و موسسات بین المللی مطابق به احکام قانون.
- ۵- ایجاد ادارات و ارگانهای وابسته به شورای وزیران.
- ۶- سایر صلاحیت ها مطابق احکام قانون.

شورای وزیران جمهوری افغانستان در حدود صلاحیت های خویش مقرر و اساسنامه را به تصویب می رساند.

ماده یکصد و چهارم:

در هنگام تعطیل شورای ملی و یا انحلال ولسی جرگه شورای وزیران در صورت ضرورت عاجل میتواند در مورد مسایل شامل صلاحیت شورای ملی به استثنای مسایل مربوط بودجه و امول مالی، فرامین تقنینی وضع نماید.

فرامین تقنینی بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

شورای وزیران فرامین تقنینی را که مطابق حکم این ماده قانون اساسی وضع گردیده در اولین اجلاس شورای ملی جهت منظوری ارائه مینماید. فرامین تقنینی در صورتیکه از طرف شورای ملی رد شود از تاریخ تصمیم شورای ملی از اعتبار ساقط میگردد.

رئیس جمهور میتواند در خلال دو اجلاس شورای ملی یا در جریان انحلال ولسی جرگه بر اساس پیشنهاد صدراعظم بعضی از اعضای حکومت را سبکدوش و یا اعضای جدید را تعیین نماید این موضوع در اولین اجلاس ولسی جرگه جهت اتخاذ تصمیم ارائه می گردد.

ماده یکصد و پنجم:

دوره صلاحیت شورای وزیران با ختم دوره تقنینیه خاتمه می یابد. حکومتی که دوره صلاحیت آن خاتمه یافته، وظایف خود را الی تشکیل شورای وزیران جدید انجام میدهد.

ماده یکصد و ششم:

تشکیل، ترکیب و طرز فعالیت شورای وزیران توسط قانون تنظیم می گردد.

فصل هشتم

قضاء

ماده یکصد و هفتم:

قضاء يك ركن مستقل دولت می باشد.

ماده یکصد و هشتم:

قضاوت در جمهوری افغانستان صرف توسط محکمه مطابق احکام قانون صورت می گیرد.

محاکم در جمهوری افغانستان عبارت اند از:

ستره محکمه، محاکم ولایات، لوی ولسوالیها، ولسوالیها، علاقه داری ها، شهر ها و نواحی و محاکم قوای مسلح دولت میتواند در سیستم واحد قضایی، محاکم اختصاصی ایجاد نماید.

ماده یکصد و نهم:

ستره محکمه بحیث عالیترین ارگان قضائی در راس سیستم واحد قضایی کشور قرار داشته مرکب است از قاضی القضاة، معاونان قاضی القضاة و اعضاء. ستره محکمه بر طبق احکام قانون فعالیتهای محاکم را نظارت نموده، تطبیق یکسان قانون را در فعالیتهای محاکم تامین می کند.

ماده یکصد و دهم:

قاضی القضاة، معاونان و اعضای سترة محكمه برای مدت شش سال توسط رئیس جمهور تعیین می گردند.

سترة محكمه نزد رئیس جمهور مسوول و مكلف به ارائه گزارش می باشد.

ماده یکصد و یازدهم:

محاکم در قضاوت خود مستقل بوده صرف تابع قانون می باشند.

رسیده گی و صدور حکم توسط محاکم بر اساس اصل تساوی طرفین در برابر قانون و محكمه صورت می گیرد.

ماده یکصد و دوازدهم:

قضاة حین بررسی قضایا احکام قانون اساس و قوانین جمهوری افغانستان را تطبیق مینمایند.

در حالاتیکه قانون صراحت نداشته باشد، محكمه قضایا را طبق احکام شریعت اسلام به نحوی حل و فصل مینماید که عدالت را به بهترین وجه ممکن تامین نماید.

ماده یکصد و سیزدهم:

در محاکم جمهوری افغانستان محاکمه بصورت علنی اجرا میشود. حالاتیکه قضایا در جلسات سری رسیده گی می شود، توسط قانون تعیین می گردد.

ابلاغ حکم محكمه در همه حالات علنی است.

ماده یکصد و چهاردهم:

رسیده گی و حل و فصل قضایا در محاکم به لسان های پشتو و دری و یا به لسان اکثریت ساکنین محل صورت میگیرد.

اگر طرف دعوی لسانی را که محاکمه توسط آن صورت میگیرند اند، حق آشنائی به مواد و اسناد قضیه توسط ترجمان و حق صحبت در محكمه به زبان مادری برایش تضمین می گردد.

ماده یکصد و پانزدهم:

فیصله های محاکم باید مدلل باشد و اسباب حکم در آن ذکر گردد.

فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است به استثنای حکم به اعدام که بعد از منظوری رئیس جمهور تعمیم می گردد.

ماده یکصد و شانزدهم:

تشکیل، ترکیب، صلاحیت و طرز فعالیت محاکم توسط قانون تنظیم می شود.

فصل نهم

خارنوالی

ماده یکصد و هفدهم:

خارنوالی جمهوری افغانستان سیستم واحد مبتنی بر اصل مرکزیت بوده متشکل است از:

لویه خارنوالی، خارنوالی های ولایات، لوی ولسوالیها، ولسوالیها، علاقه داری ها، شهر ها، نواحی و خارنوالی قوای مسلح.

دولت میتواند در سیستم واحد خارنوالی، خارنوالی اختصاصی ایجاد نماید.

ماده یکصد و هجدهم:

لوی خارنوال رهبری فعالیت ارگانهای خارنوالی کشور را به عهده دارد.

ارگانهای خارنوالی در اجراءات خویش مستقل بوده صرف تابع قانون و لوی خارنوال میباشند.

ماده یکصد و نوزدهم:

لوی خارنوال و معاونان او توسط رئیس جمهور برای مدت شش سال تعیین می گردند.

ماده یکصد و بیستم:

نظارت عالی بر تطبیق و رعایت یکسان قوانین از طرف تمام وزارتها و سایر ارگانهای مرکزی اداره دولتی، کمیته های اجرائیوی شوراهای محلی، موسسات دولتی، مختلط، خصوصی، ادارات، کوپراتیف ها، احزاب سیاسی و سازمانهای اجتماعی، مسوولین امور و اتباع، بر عهده لوی خارنوال و خارنوالان تحت اثر او می باشد.

ماده یکصد و بیست و یکم:

تشکیل، ترکیب، صلاحیت و طرز فعالیت خارنوالی توسط قانون تنظیم می گردد.

فصل دهم

شورای قانون اساسی

ماده یکصد و بیست و دوم:

شورای قانون اساسی جمهوری افغانستان بمنظور مراقبت از مطابقت قوانین، سایر اسناد تقنینی و معاهدات بین المللی با قانون اساسی ایجاد می گردد.

ماده یکصد و بیست و سوم:

شورای قانون اساسی دارای صلاحیت های ذیل میباشد:

- ۱- بررسی مطابقت قوانین فرامین تقنینی و معاهدات بین المللی با قانون اساسی.
- ۲- اعطای مشوره های حقوقی و قضایی در باره مسایل ناشی از قانون اساسی به رئیس جمهور.

ماده یکصد و بیست و چهارم:

شورای قانون اساسی به منظور تعمیم صلاحیت های خود حق دارد:

- ۱- اسناد تقنینی ای که جهت توشیح به رئیس جمهور ارائه میگردد مطالعه و راجع به مطابقت آنها با قانون اساسی ابراز نظر نماید.
- ۲- پیشنهادات مشخص را در زمینه اجرای تدابیر به منظور انکشاف امور قانونگذاری که قانون اساسی حکم می کند به رئیس جمهور ارائه نماید.

ماده یکصد و بیست و پنجم:

شورای قانون اساسی متشکل از رئیس و (۸) عضو میباشد که توسط رئیس جمهور برای مدت (۶) سال تعیین میشود.

ماده یکصد و بیست و ششم:

شورای قانون اساسی در مقابل رئیس جمهور مسوول و مکلف به ارائه گزارش میباشد.

ماده یکصد و بیست و هفتم:

تشکیل و طرز فعالیت شورای قانون اساسی توسط قانون تنظیم میگردد.

فصل یازدهم

شوراهای محلی

ماده یکصد و بیست و هشتم:

جمهوری افغانستان از لحاظ اداره محلی به واحد های اداری ولایات، لویه ولسوالیها، ولسوالیها، علاقه داری ها، قریه ها، شهر ها و نواحی تقسیم می گردد.

ارگان های قدرت دولت در واحد های اداری، شورا های محلی آن می باشد.

ارگانهای اجرائیوی شورا های محلی عبارتند از کمیته های اجرائیوی که توسط شورا های محلی وکلای مردم انتخاب می شود.

در راس کمیته های اجرائیوی شوراهای محلی بالترتیب والیه، لوی ولسوالها، ولسوالها، علاقه دارها، قریه دارها، شاروال ها و آمران نواحی قرار دارند.

ماده یکصد و بیست و نهم:

ارگانهای محلی قدرت و اداره دولتی تمام امور مربوط به اداره محل را با نظر داشت منافع عامه کشور اجرا می کنند. تمام موسسات، سازمانها و ادارات محلی مربوط مکلف به تعمیل تصامیم شوراهای محلی و کمیته های اجرائیوی آن می باشند.

ماده یکصد و سی ام:

دوره صلاحیت شورا های محلی سه سال است.

ماده یکصد و سی و یکم:

تشکیل، وظایف، صلاحیت طرز انتخاب و فعالیت شوراهای محلی توسط قانون تنظیم می گردد.

فصل دوازدهم

سیاست خارجی

ماده یکصد و سی و دوم:

سیاست خارجی جمهوری افغانستان بر مبنای تامین منافع ملی، تحکیم استقلال و حاکمیت ملی، تمامیت ارضی کشور، حفظ صلح و امنیت جهانی، همزیستی مسالمت آمیز، تساوی حقوق و انکشاف همه جانبه همکاری بین المللی استوار است.

ماده یکصد و سی و سوم:

جمهوری افغانستان منشور سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر و سایر اصول و موازین قبول شده حقوق بین المللی را احترام و رعایت می کند.

ماده یکصد و سی و چهارم:

جمهوری افغانستان سیاست عدم از انسلاک را به حیث اصل مهم سیاست خارجی دولت تعقیب کرده و به مثابه یکی از بنیان گذاران جنبش عدم انسلاک در جهت نیل به اهداف آن تلاش می کند.

ماده یکصد و سی و پنجم:

جمهوری افغانستان خواهان برقراری و تحکیم مناسبات دوستانه با همه کشورها بخصوص کشورهای همجوار و اسلامی بدون نظر داشت نظام سیاسی، اجتماعی و اقتصادی آنها، مبتنی بر اصول تساوی حقوق، احترام متقابل به استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی، عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر، عدم توسل به زور، تهدید و یا قوه، تقبیح همه اشکال مداخله و تجاوز، اجرای صادقانه تعهدات بین المللی مطابق اصول و موازین قبول شده حقوق بین الملل می باشد.

ماده یکصد و سی و ششم:

جمهوری افغانستان از مبارزه مردمان و ملل بخاطر صلح، استقلال ملی، دموکراسی، ترقی اجتماعی و حق ملل در تعیین سرنوشت پشتیبانی نموده بر ضد استعمار، استعمار نو، امپریالیسم، صهیونیسم، راسیسم، آپارتاید و فاشیسم مبارزه می کند.

ماده یکصد و سی و هفتم:

جمهوری افغانستان از مبارزه بخاطر خلع سلاح عام و تام، قطع مسابقات تسلیحاتی در زمین و فضا، عدم گسترش و امحای سلاح هسته یی و کیمیایی و سایر انواع سلاح کشتار جمعی، از بین بردن پایگاه های نظامی خارجی، رفع تشنجات بین المللی و استقرار نظم نوین و عادلانه اقتصادی و اطلاعاتی بین المللی پشتیبانی می کند.

ماده یکصدوسی و هشتم:

در جمهور افغانستان تبلیغ جنگ ممنوع است.

فصل سیزدهم

احکام متفرقه

ماده یکصدوسی ونهم:

قانون اساسی جمهوری افغانستان دارای عالی ترین اعتبار حقوقی بوده، قوانین و سایر اسناد تقنینی مطابق به آن وضع میگردد.

ماده یکصد و چهلم:

دولت و تمام ارگانهای آن بر اساس قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان فعالیت کرده نظم حقوقی منافع جامعه، حقوق و منافع قانونی اتباع را تامین می کند.

موسسات دولتی، کوپراتیفی، مختلط، خصوصی، احزاب سیاسی، سازمان های اجتماعی مسئولین امور و اتباع مکلف به رعایت قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان میباشند.

ماده یکصد و چهل و یکم:

تعدیل قانون اساسی مستقیماً توسط لویه جرگه صورت می گیرد.

همچنان اتخاذ تصمیم در مورد تعدیل قانون اساسی به پیشنهاد رئیس جمهور یا پیشنهاد يك ثلث و تائید دو ثلث اعضای شورای ملی نیز صورت می گیرد.

درین حالت رئیس جمهور لویه جرگه را دایر میکند در صورتیکه لویه جرگه پیشنهاد تعدیل را وارد بداند قانون اساسی را تعدیل و در غیر آن پیشنهاد تعدیل را رد می کند.

در حالت اضطرار تعدیل قانون اساسی جواز ندارد.

ماده یکصد و چهل و دوم:

برای رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، اعضای شورای ملی، صدراعظم، اعضای حکومت، قاضی القضاات، قضات ستره محکمه، اعضای شورای قانون اساسی، لوی خانونال و معاونان او طبق قانون معاش تعیین می شود.

ماده یکصد و چهل و سوم:

هر گاه به علت جنگ، خطر جنگ، بحران و یا حالات مماثلی که حفظ استقلال حاکمیت ملی و تمامیت ارضی یا امنیت داخلی از مجاریکه توسط قانون اساسی تعیین شده ناممکن گردد، رئیس جمهور میتواند حالت اضطرار را اعلان کند.

هر گاه حالت اضطرار از سه ماه بیشتر دوام نماید برای تمدید آن موافقه لویه جرگه شرط است.

ماده یکصد و چهل و چارم:

در مدت حالت اضطرار رئیس جمهور دارای صلاحیت های ذیل میباشد:

۱- تمدید دوره صلاحیت شورای ملی.

۲- تفویض برخی از صلاحیت های شورای ملی به شورای وزیران.

۳- اعطای برخی از صلاحیت های محاکم به محاکم اختصاصی و محاکم قوای مسلح.

۴- تعلیق و یا تحدید اعتبار مواد (۳۰، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۹، ۵۰ فقره اخیر ماده ۵۱، ماده ۵۳ و ۶۰) قانون اساسی.

۵- تعمیم سایر صلاحیت ها طبق قانون.

ماده یکصد و چهل و پنجم:

در صورتیکه معاهدات یا میثاقهای بین المللی که جمهوری افغانستان آنرا عقد یا به آن الحاق نموده مغایر احکام قوانین جمهوری افغانستان باشد به معاهده بین المللی و میثاق رجحان داده میشود.

ماده یکصد و چهل و ششم:

با نفاذ این قانون اساسی و انتخاب رئیس جمهور هیات رئیسه شورای انقلابی منحل گردیده و شورای انقلابی الی تشکیل شورای ملی با داشتن صلاحیت های مندرج فصل (۶) قانون اساسی به وظیفه خود ادامه میدهد.

شورای ملی در ظرف شش ماه از تاریخ تصویب قانون اساسی تشکیل میگردد.

شورای وزیران با داشتن صلاحیت های مندرج فصل (۷) قانون اساسی الی تشکیل حکومت جدید که طبق احکام قانون اساسی از طرف ولسی جرگه کسب رای اعتماد می کند، بوظیفه خود ادامه می دهد.

رئیس جمهور در خلال مدت شش ماه از تاریخ تصویب قانون اساسی ارگان های قضا و خازنوالی را مطابق احکام این قانون اساسی بر اساس سیستم واحد تجدید سازماندهی کرده و شورای قانون اساسی را تاسیس مینماید.

ماده یکصد و چهل و هفتم:

اولین رئیس جمهور توسط لویه جرگه ایکه این قانون اساسی را به تصویب میرساند انتخاب میشود.

ماده یکصد و چهل و هشتم:

با انفاذ این قانون اساسی اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان از اعتبار ساقط میگردد.

قوانین و سایر اسناد تقنینی که قبل از تاریخ انفاذ این قانون اساسی صادر گردیده بشرطی نافذ شمرده میشود که متناقض با احکام این قانون اساسی نباشند.

ماده یکصد و چهل و نهم:

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و توسط رئیس جمهور توشیح و اعلام میگردد.